

Grey Scale #13

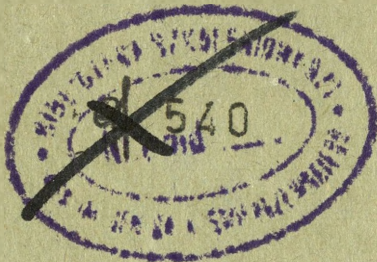

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. gen. broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

ASG wewn. 3359/78

Egz. nr 1

Płk dypl. R. MACKIEWICZ

OPERACYJNO-TAKTYCZNE PROBLEMY
PROWADZENIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH
W REJONACH ZURBANIZOWANYCH

Skrypt

~~X~~ 40739
BIBLIOTEKA NADKOWA NSP WP
Archiwum Bielski Kłosański Sztabowy
Nr archiwalny.....

WARSZAWA

STYCZEN

1978

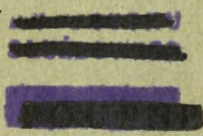
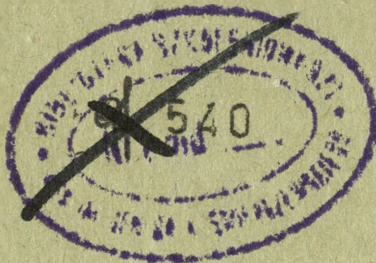

221

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. gen. broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

ASG wewn. 3359/78

Egz. nr1

Płk dypl. R. MACKIEWICZ

OPERACYJNO-TAKTYCZNE PROBLEMY
PROWADZENIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH
W REJONACH ZURBANIZOWANYCH

Skrypt

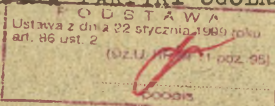
~~X~~ 40739
BIBLIOTEKA NAUKOWA MSZ WP
Archiwum Biuletynu Literat. i Społecznych
Nr wyd.

180

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im.gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

ASG wewn.3359/78

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY TO

Egz. nr...

1

gen.bryg. Marian WASILEWSKI

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 12/57

plk dypl. R. MACKIEWICZ

'OPERACYJNO-TAKTYCZNE PROBLEMY PROWADZENIA
DZIAŁAŃ BOJOWYCH W REJONACH ZURBANIZOWANYCH

Skrypt

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych

Nr swid. _____

40739

WARSZAWA

STYCZEŃ

1978 r.

TREŚĆ

Wstęp	3
I. Charakterystyka rejonów zurbanizowanych i ich znaczenie operacyjno-taktyczne w działaniach bojowych na zachodnim TDW..	6
II. Działania zaczepne w rejonach zurbanizo- wanych.	13
III. Działania obronne w rejonach zurbanizo- wanych	25
IV. Niektóre właściwości pracy dowództw i sztabów podczas organizacji działań.	30
Zakończenie	38

W S T ę P

Doświadczenia drugiej wojny światowej i wnioski z przeprowadzonych ćwiczeń wskazują, że duże miasta i rejony okręgów przemysłowych stanowiły, obok określonych celów o znaczeniu politycznym, zasadnicze obiekty natury operacyjno-strategicznej, o które często toczono uporczywe bitwy.

Takie miasta, jak: MOSKWA, LENINGRAD, STALINGRAD, SEWASTOPOL, WARSZAWA, BERLIN, WROCŁAW, DREZNO lub zagłębia: DONIECKIE, GÓRNOŚLĄSKIE, RUHRSKIE ze względu na znaczenie polityczno-administracyjne i ekonomiczne oraz dużą trwałość obronną były nie tylko zawczasu przygotowywane do obrony i uporczywie broniłone, lecz stanowiły często główne rejony i węzły ogólnego systemu obrony. Do obrony lub opanowania dużych kompleksów miejskich i okręgów przemysłowych angażowano znaczne siły, które nie-rzadko wydzielano zawczasu.

W obecnych warunkach możliwość zastosowania broni jądrowej przeciwko miastom i rejonom uprzemysłowionym mocno zachwiała ich obronnym znaczeniem, jednak znaczenia tego w pełni nie wyeliminowała. Można się spodziewać, że broniący ostrożniej i w mniejszych ilościach będzie angażował siły do bezpośredniej obrony miast, że bitwy o duże miasta i rejony uprzemysłowione w większym niż dawniej stopniu toczyć się będą na ich przedpolach, że inna będzie taktyka walki bezpośredniej w mieście. Nie oznacza to jednak, że miasta i rejony uprzemysłowione nie będą przygotowane do obrony i nie będą uporczywie broniłone.

Znaczenie miast i rejonów przemysłowych przejawia się wyraźniej w okresie działań konwencjonalnych.

Głoszony przez Zachód "humanitaryzm" nie przeszkadzał w wykonaniu przez Amerykanów uderzeń atomowych na niebronione miasta japońskie HIROSZIMĘ i NAGASAKI w zasadzie bez żadnego uzasadnienia operacyjno-strategicznego, jeśli chodzi o rozbitcie armii japońskiej.

Szereg przeprowadzonych ćwiczeń przez wojska NATO oraz rozpraw i publikacji teoretyków wojskowych Zachodu potwierdza tezę, że w przyszłych działaniach wojennych miasta i rejony przemysłowe nie stracą na znaczeniu, a ich rola w systemie militarnym NATO będzie coraz bardziej wzrastać. Przemawiają za tym również bardzo szybko zachodzące zmiany w rozbudowie miast, osiedli, rejonów przemysłowych i rejonów portów morskich.

Do głębokiego studiowania zagadnień związanych z organizacją i prowadzeniem działań bojowych w rejonach zabudowanych zobowiązują nas interesy wspólnoty obronnej wszystkich sygnatariuszy Układu Warszawskiego. Położenie geograficzno-polityczne oraz charakter ZTDW. W corocznych rozkazach szkoleniowych MON problematyka powyższa jest mocno akcentowana, a szczególnie została ona uwypuklona w treści zadań szkoleniowych na lata 1975/80 dla wszystkich oddziałów ZT i szkół wojskowych Sił Zbrojnych PRL.

Okręgi wojskowe zgodnie z programami szkolenia przeprowadziły szereg ćwiczeń na mapach i szkiele-

towych w terenie o tematyce walk w rejonach zabudowanych.

Problematyka działań w rejonach zabudowanych została ujęta w planach pracy naukowej ASG WP i innych uczelniach wojskowych. Opracowano rozprawę doktorską a kilka innych prac jest w toku opracowania. Wydano kilka opracowań popularnonaukowych: "Miasto w wojnie jądrowej", "Problemy zabezpieczenia inżynierskiego obrony miast i osiedli".

Dużym zainteresowaniem cieszy się dyskusja na łamach periodyków wojskowych na ten temat.

W planach szkolenia w ASG WP problemy te również znajdują szerokie odbicie i tak: na I i II kursach prowadzone są ćwiczenia dowódczo-sztabowe obejmujące działania w rejonach zabudowanych.

Organizujemy podróże polowo-historyczne ze słuchaczami ASG WP, w czasie których dokonuje się analizy terenu, szczególnie rejonów przemysłowych i jego wpływu na działania wojsk.

Wielką wagę przywiązujemy do głębokiego przestudiowania przez słuchaczy ASG WP doświadczeń Armii Radzieckiej zdobytych podczas bohaterskich walk w STALINGRADZIE, LENINGRADZIE walk o opanowanie WROCŁAWIA, KRÓLEWCA, BERLINA i oddziałów 1 AWP w walce o KOŁOBRZEG.

Uogólnienia badań w tym zakresie, wnioski z ćwiczeń, analiza bogatych doświadczeń Armii Radzieckiej i Wojska Polskiego z okresu drugiej wojny światowej pozwoliły sformułować szereg wniosków i wymagań dotyczących prowadzenia działań zaczepnych i obronnych, w rejonach zabudowanych.

I. CHARAKTERYSTYKA REJONÓW ZURBANIZOWANYCH I ICH ZNACZENIE OPERACYJNO-TAKTYCZNE W DZIAŁANIACH BOJOWYCH NA ZACHODNIM TDW

W regulaminach i instrukcjach problematyka walki w miastach i rejonach przemysłowych traktowana jest na równi z innymi warunkami szczególnymi. Tym niemniej między terenem miejskim i przemysłowym a jakimkolwiek innym nawet najbardziej specyficznym rejonem naturalnym istnieje zasadnicza różnica. O ile lasy, góry, jeziora i rzeki zachowują swoją podstawową właściwość przez 10-lecia, to rejon zurbanizowany ulega ciągłym przeobrażeniom, zmienia swój charakter w ciągu kilku najwyżej kilkunastu lat. Proces przekształcania się miast w rejonny zurbanizowane występuje w całej Europie.

Rozrastają się i tak już potężne aglomeracje takie, jak: BERLIN, HAMBURG, FRANKFURT nad MENEM, HANOWER, KARLSRUHE, KASSEL, KOLONIA itp. Następuje zlewanie się miast w zespoły /HAMBURG-LUBEKA/, lub pochłanianie przez duże miasta mniejszych środowisk /BREMA, BREMERHAFEN/.

Proces rozrastania się miast spowodował powstanie nowych dzielnic, często o dużej wielkości /na 30-50-100 000 mieszkańców/ o nowoczesnej punktowej zabudowie oraz ukształtował charakterystyczną strefę "podmiejską", która posiada wyodrębnione rejonny o zabudowie willowej. W strefie tej mogą być usytuowane zakłady przemysłowe z dzielnicami robotniczymi, magazyny, stacje kolejowe i metra oraz lotniska.

Strefa ta różni się gęstością zabudowy od centralnej części rejonu zabudowanego /miasta/, niemniej będzie miała wpływ na sposoby działania wojsk, tym bardziej, że głębokość jej sięga 40-60 km od granic zwartej zabudowy, co równa się dwóm-trzem dniom natarcia dywizji przy tempie do 20 km/dobę.

Należy również uwzględnić charakter budynków w nowych dzielnicach, powstających zakładach przemysłowych i innych obiektach, które posiadają przede wszystkim konstrukcję żelbetonową lub stalową bardzo odporną na działanie fali uderzeniowej, a także szeroko rozbudowaną sieć urządzeń podziemnych /tunele, stacje metra i kolejowe, garaże, podziemne części obiektów przemysłowych i magazyny/; zwiększają one odporność na rażące czynniki broni jądrowej i ułatwiają organizację obrony przed środkami masowego rażenia.

Przekształca się również wieś, która w wielu regionach, a nawet w całych krajach /RFN/ urbanizuje się. Znaczne ich zagęszczenie w większości o zabudowie ciągłej i murowanej lub o konstrukcji żelbetonowej sprzyjać będzie organizacji działań obronnych.

Zwiększa się obszar rejonów przemysłowych, jak ZAGŁĘBIE RUHRY i SAARY, ZAGŁĘBIE GÓRNOŚLĄSKIE itp. Na przykład ZAGŁĘBIE RUHRY obejmuje obszar ponad 2 tys.km², gdzie rozmieszczonych jest 15 miast posiadających od 100-500 tys. mieszkańców, 5 miast mających od 500 tys. - 1 mln. i ponad 60 mniejszych miast.

Podobna sytuacja istnieje w POLSCE i NRD, gdzie na skutek odkryć złóż węgla brunatnego, siarki i miedzi powstały nowe okręgi przemysłowe /LUBIŃSKI, TARNOBRZESKI, KONIŃSKI/ zajmujące powierzchnię ok. 4-6 tys.km². W najbliższej przyszłości powstanie LUBELSKI okręg węglowy /węgiel kamienny/ i BEŁCHATOWSKI okręg energetyczny /węgiel brunatny/.

Odmienne funkcje spełniają aglomeracje nadmorskie, których centra stanowią porty. Ich rolę i wykorzystanie w działaniach bojowych najlepiej ilustrują przykłady z drugiej wojny światowej.

Rola funkcyjna portów decydowała, że bezpośrednio walki o niektóre porty mogły mieć operacyjne a często i strategiczne znaczenie /walki obronne w DUNKIERCE, obrona SEWASTOPOLA, zwłaszcza LENINGRADU, walki o opanowanie portów BRETAGNII i NORMANDII/. Nie ulega wątpliwości, że w ewentualnej przyszłej wojnie problem dysponowania odpowiednimi portami będzie miał podstawowe znaczenie dla obydwu stron.

Wielką wagę przywiązują nasi przeciwnicy do rozwiązania problemu zaopatrywania drogą morską z wykorzystaniem portów wyładowniczych na wybrzeżach głównie BELGII, HOLANDII, RFN i DANII.

Szczególnie interesującą jest kwestia przeznaczenia i możliwości obrony zespołów portowych państw zachodnich znajdujących się na północnym kierunku strategicznym. Rozpatrując ich znaczenie militarne można wyróżnić następujące zespoły por-

towe, które stanowią samodzielne obiekty o charakterze operacyjno-strategicznym:

- pierwszy zespół to portowe rejony i bazy wojenne RFN i DANII rozmieszczone w basenie Morza Bałtyckiego. Zaliczyć do nich można: KOLONIĘ zamykającą wejście do Kanału Kilońskiego, KOPENHAGĘ, a ponadto bazy wojenne FLENSBURG, ECKARBFORDE, KAPPEIN, NEUSTADT, KORSOR, FRIDRIKSHAFEN. Ze względu na duże ich znaczenie państwa NATO wydzielają poważne środki na ich modernizację i rozbudowę przygotowując podziemne składy paliwa, zaopatrzenia a nawet baseny dla ukrycia okrętów podwodnych i lekkich okrętów nawodnych;
- drugi zespół stanowią porty handlowe i wojenne RFN rozmieszczone na wybrzeżu Morza Północnego: HAMBURG wraz z portami pomocniczymi /WEDEL, UTERSEN, CUXHAFEN/, BREMA, BREMERHAFEN, WILHELMSHAFEN, EMDEN. Zespół ten niewątpliwie ma znaczenie strategiczne;
- trzeci zespół obejmuje porty holenderskie i belgijskie takie, jak: AMSTERDAM, HAGA, ROTTERDAM, DENTLETDER /wojenny/, ANTWERPIA. Stanowią one uzupełnienie portów uprzednio omówionych.

Z punktu widzenia terenu zasadniczy pas obrony wymienionych zespołów portowych przebiega równolegle do morza wzdłuż linii LUBEKA, HAMBURG, BREMA, KEFORDEN i dalej wzdłuż RENU.

Należy przypuszczać, że w wypadku prób przekłamania obrony zespołów portowych na podejściach, obrońca przejdzie do bezpośredniej obrony portu lub bazy w oparciu o urządzenia portowe.

Kontynentalna część zachodniego TDW zajmuje ponad 1 milion kilometrów kwadratowych /bez kra-
jów socjalistycznych/ i ma najwyższy stopień urba-
nizacji na ETDW. Zamieszkuje tu około 150 mln. lud-
ności, co daje średnią gęstość zaludnienia około
150 mieszkańców na 1 km². Duże zabudowane rejony
występują co 80-120 km, średniej wielkości - do
30-50 km, małej co 10-20 km, a wsie, których bu-
dynki niewiele różnią się od zabudowy małych miast,
co 2-3 km.

Miasta z dzielnicami "satelitami" i strefą
podmiejską, rejony przemysłowe, a także portowe
aglomeracje - w skrypcie nazwano rejonami zurba-
nizowanymi.

Ocenę właściwości rejonów zurbanizowanych z
punktu widzenia taktyczno-operacyjnego należy roz-
patrywać w ścisłym powiązaniu z konkretnymi warun-
kami fizyczno-geograficznymi TDW i aktualnie obo-
wiążującą strategią i taktyką działań naszych
potencjalnych przeciwników.

Szczególnie korzystne warunki według koncep-
cji Zachodu mają rejony zurbanizowane, których
położenie wiąże się z naturalnymi właściwościami
pasm górskich lub rubieży wodnych, jak np.: gór
EIFEL, ARDENÓW, WESTERWALDU, szeregiem pasm gór-
skich między MOGUNCJĄ oraz MANNHEIM i KRAICHGAN,
ograniczonych RENEM i ciągnących się dalej wzdłuż
NECKARU, a także przeszkody naturalne w rejonie:
SAARY, górskiego łańcucha WOGEZÓW wraz z MOZELĄ,

północne rejony górskie JURY SZWABSKIEJ. Ważną rolę przywiązuje się też do rejonów zurbanizowanych łączących się z umocnieniami fortyfikacyjnymi wybudowanymi przed drugą a nawet przed pierwszą wojną światową takich, jak: LINIA ZYGFRYDA, LINIA MAGINOTA, forty belgijskie, które w większości są modernizowane i utrzymywane w gotowości do wykorzystania. Rejony zurbanizowane nadgraniczne: Hamburski, Bremy, Hanowerski, Norymberski, Monachijski są powiązane z pasami min jądrowych oraz przeszkodami wodnymi takimi, jak: ŁABA, WEZERA, MEN a w środkowej części Europy Zachodniej z RENEM, MOZĄ, MOZELĄ. Niewątpliwie rejony te mają znaczenie operacyjne i rozpatrywane muszą być w powiązaniu z całym systemem obronnym przeciwnika.

Reasumując należy stwierdzić, że:

1. Jedną z najistotniejszych cech charakterystycznych ETDW jest szybki i ciągły proces jego urbanizacji, który doprowadził do ukształtowania się rejonów zurbanizowanych, a w nich stref o różnej gęstości zabudowy, które będą wywierały wpływ na sposób prowadzenia działań bojowych.
2. Różnorodny charakter zabudowy rejonów zurbanizowanych a także ich różna rola funkcyjna pozwala wydzielić następujące typy:
 - rejony zurbanizowane typu miejskiego /gdzie centrum stanowi miasto/;
 - rejony zurbanizowane typu portowego /gdzie centrum stanowi port/;

UNIOSKI

W

- rejony zurbanizowane o charakterze przemysłowym.

3. Rejony zurbanizowane należy rozpatrywać w operacyjnym ich powiązaniu z właściwościami terenu /grzbietami górskimi, przeszkodami wodnymi/ oraz jego inżynierskim przygotowaniem /pasami min jądrowych, stałymi fortyfikacjami/ jako elementami składowymi systemu obronnego nieprzyjaciela.

WNIOSEK I

II. DZIAŁANIA ZACZEPNE W REJONACH ZURBANIZOWANYCH

Z przeprowadzonych przez nas dotychczas badań wynika, że i w obecnych warunkach, mimo istnienia nowych potężnych środków niszczenia, wystąpi w pewnym stopniu podobna specyfika w prowadzeniu działań zaczepnych w rejonach zurbanizowanych do tej, jaka miała miejsce podczas drugiej wojny światowej.

Działania armii i dywizji w pasach, w których znajdują się rejonny zurbanizowane, będzie charakteryzować tendencja angażowania poważnych sił w przewlekłe walki. Zjawisko to jest następstwem ograniczonych możliwości manewru, ograniczonego pola ostrzału i niemożliwości pełnego wykorzystania donośności środków ogniowych, a zwłaszcza przeciwpancernych. Z drugiej strony, biorąc pod uwagę zdecydowane cele operacji i dążenie do uzyskiwania możliwie największego tempa działań, nacierający musi szukać rozwiązań zarówno taktycznych, jak i operacyjnych w oskrzydleniu i obejściu.

Mimo ciągłego rozrastania się miast w rejonny zurbanizowane wymijanie, oskrzydlenie, obchodzenie, blokowanie lub dozorowanie uznaje się jako zasadę obowiązującą na wszystkich szczeblach dowodzenia i wobec wszystkich rejonów, szczególnie ich stref o ciągłej zabudowie niezależnie od ich wielkości.

Natomiast działania zaczepne bezpośrednio w rejonie zurbanizowanym traktujemy jako wymuszone

przez konkretną sytuację, kiedy manewr jest niemożliwy, lub gdy jego zastosowanie nie przyniosłoby spodziewanych rezultatów.

Postulat zaczepnego manewru oskrzydającego ma szczególne znaczenie wobec wielkich przemysłowo-kopalnianych rejonów zurbanizowanych typu: Zagłębia RUHRY, SAARY, ŚLĄSKA. Wciągnięcie bowiem wojsk nacierających do tego rodzaju obszarów mogłoby zmusić je do mało efektywnych przewlekłych walk o gęstą, opartą na wielkoprzemysłowej zabudowie sieci punktów oporu. Mogłoby też stanowić groźną pułapkę atomową.

W zależności od wielkości rejonu zurbanizowanego i jego znaczenia dla wojsk nacierających oraz sił broniących się oddziałów nieprzyjaciela mogą one być celem bezpośrednich działań nawet głównych sił armii. Ilość sił zaangażowanych przez armię bezpośrednio do działań w rejonie zurbanizowanym będzie zależeć od skuteczności manewru oskrzydającego, siły oporu nieprzyjaciela oraz istoty zamiaru działań, w tym szczególnie w zakresie użycia broni jądrowej.

Jak wynika z doświadczeń przeprowadzonych ćwiczeń w takich aglomeracjach, jak: WARSZAWA, ZAGŁĘBIE ŚLĄSKA i RUHRY, armia w składzie 5-6 dywizji jest w stanie dokonywać jednostronnego oskrzydlenia, wydzielając do blokowania do dwóch dywizji, z jednoczesnym rozwijaniem natarcia na głębokość 40-50 km obrony nieprzyjaciela.

Dywizja może oskrzydlać rejon na głębokość około 15 km przy utrzymywaniu 1/3 sił do odparcia kontrataków nieprzyjaciela.

Przy wykorzystaniu do blokowania całości wojsk dywizji można obsadzić rubież długości 20-25 km, przyjmując średnio 3 km na batalion i 1,5 km na kompanię.

W wypadku konieczności prowadzenia działań bezpośrednio w rejonie zurbanizowanym za główne zadanie wojsk uważamy: przełamanie obrony nieprzyjaciela organizowanej na skraju ciągłej zabudowy, włamanie się w głąb obrony i uchwycenie takich ośrodków i rejonów, które decydują o trwałości obrony i funkcjonowaniu systemu obrony oraz zapewniają najlepsze warunki rozbicia, broniących się wojsk.

We wszystkich wypadkach dążymy do realizacji zadań z marszu z wykorzystaniem oddziałów wydzielonych i desantów taktycznych.

Specyfikę działań zaczepnych o rejony zurbanizowane, celowo jest rozpatrywać wyodrębniając rejony o zwartej zabudowie typu miejskiego i luźnej typu podmiejskiego oraz rejony przemysłowo-kopalniane.

Podczas szkolenia wojsk w walce o rejony zurbanizowane typu miejskiego korzystamy z doświadczeń Armii Radzieckiej, a dotyczących szczególnie walk o STALINGRAD, BERLIN, ŚLĄSKI OKRĘG PRZEMYSŁOWY, WROCŁAW, KRÓLEWIEC oraz własnych doświadczeń, jakie zdobyły oddziały 1 Armii w

walkach o KOŁOBRZEG. Uwzględniamy też charakter i sposób zabudowy rejonów zurbanizowanych. Uważamy, że znacznie będą się różnić walki w dzielnicach starych, od walk w dzielnicach nowoczesnych, posiadających szerokie aleje, wolno stojące budynki i jeszcze inne w ośrodkach przemysłowo-kopalnianych lub portowych.

W obiektach pierwszego typu szczególnie ograniczony zasięg obserwacji i ostrzału utrudni organizowanie i prowadzenie ognia zarówno z zakrytych stanowisk ogniowych, jak i na wprost. Trudne będzie również współdziałanie oraz manewr siłami i środkami walczących wojsk. Pododdziały będą często toczyć walki w izolacji od sąsiadów, zdobywając kolejno obiekt za obiektem. Główny ciężar walki spadnie na piechotę, a także wojska inżynierskie, których rola jako aktywnego rodzaju wojsk w tych warunkach szczególnie wzrasta.

Piechota działać będzie w sposób spieszony przy wsparciu ogniowym głównie czołgów, transporterów i artylerii przeciwpancernej. Czołgi, działa przeciwpancerne i transportery opancerzone piechoty przesuwają się wzdłuż ulic za piechotą, by utrudnić ich niszczenie. Środki te przesuwa się do przodu skokami, w miarę oczyszczania budynków /parter, piwnica/ z niszczycieli czołgów. W walce o opanowanie szczególnie umocnionych obiektów poważną rolę mogą spełnić plecakowe i fugasowe miotacze ognia. Ich umiejętne wykorzystanie w pododdziałach pierwszego rzutu przyspiesza likwidację

punktów oporu i skutecznie pozbawia załogę woli walki.

W omawianych warunkach każdy opanowany obiekt czy budynek powinien stanowić jednocześnie pozycję wyjściową do ataku na kolejny i to zarówno wzdłuż piwnic, parterów, jak i górnych partii zabudowań /piętra, strychy itp./.

W razie występowania wysokich i wąskich budynków, silnie ufortyfikowanych i bronionych barykad charakterystyczne będzie stosowanie płytkiego lecz zdecydowanego manewru oskrzydającego.

Walkę wewnątrz budynku prowadzi się do zupełnego rozbicia broniącego się nieprzyjaciela lub wzięcia go do niewoli.

Ufortyfikowane barykady niszczy się ogniem artylerii i czołgów a także ładunkami wydłużonymi. Jednocześnie piechota przebija się częścią sił na ich tyły i odblokowuje ulice, aby umożliwić działanie czołgom i transporterom opancerzonym.

Ponieważ linia frontu będzie mocno zdeformowana, a dokładne położenie wojsk trudne do ustalenia, trzeba szczególnie dokładnie wyznaczać oraz korygować zadania i kierunki działania, a także ustalać sygnały /w tym szczególnie optyczne/ oznaczania położenia wojsk. Od tego bowiem zależy możliwość użycia lotnictwa i artylerii strzelającej z zakrytych stanowisk ogniowych do bezpośredniego wsparcia wojsk.

Inaczej można prowadzić działania bojowe w miastach /dzielnicach/ o luźnej zabudowie i rów-

noległym lub promienistym układzie arterii komunikacyjnych. Stwarzają one lepsze warunki do użycia wszystkich rodzajów wojsk, a także pełniejszego wykorzystania ich ruchliwości i siły uderzeniowej. Możliwe w takich warunkach będzie koncentryczne oddziaływanie ogniowe lotnictwa i artylerii na określone cele. Jednocześnie jednak mogą zwiększać się potrzeby w zakresie osłony skrzydeł i styków pododdziałów atakujących poszczególne zespoły budynków lub wyizolowane pojedyncze obiekty. Współdziałanie oraz manewr siłami i środkami walczących wojsk w warunkach luźnej zabudowy nabierają większego rozmachu, a oskrzydlenie i blokowanie silnie bronionych obiektów z jednoczesnym przenikaniem w głąb miasta będzie zjawiskiem częstym.

Podczas zdobywania dużego obiektu /budynku/ lub zespołu budynków, należy liczyć się z organizacją obrony okrężnej, o której trwałości decyduje wielowarstwowy system ognia różnych rodzajów broni oraz częste kontrataki nieprzyjaciela wykonywane nawet małymi pododdziałami. Obrona takich obiektów może także zawierać pewne elementy fortyfikacyjnej rozbudowy, a podejścia mogą być osłaniane zaporami minowymi. Dlatego atak piechoty i czołgów musi być poprzedzony dokładnym rozpoznaniem charakteru obrony oraz odpowiednio silnym ogniem artylerii i lotnictwa.

W czasie podchodzenia do obiektu /zespołu zabudowań/ piechota może działać na transportach opancerzonych za czołgami, natomiast po

zbliżeniu się na odległość zasięgu przeciwpancernych środków ogniowych przeciwnika wykonuje atak spieszony, aby jak najszybciej przedostać się do bronionego obiektu. Czołgi, działa przeciwpancerne oraz transportery opancerzone wspierają działania piechoty ogniem z miejsca, obezwładniając źródła ognia nieprzyjaciela. Z chwilą przeniesienia się walki na teren atakowanego obiektu artyleria strzelająca z zakrytych SO oraz lotnictwo koncentrują swoją działalność ogniową na obezwładnieniu obiektów nieprzyjaciela, jego artylerii oraz na osłonie skrzydeł i styków nacierających wojsk. Ponieważ całkowicie okrążony nieprzyjaciel może stawiać zacięty opór, niekiedy celowe jest danie mu szansy wyjścia z bronionego obiektu i zniszczenie go w terenie odkrytym.

Natarcie w mieście o luźnej zabudowie prowadzi się z zasady przez parki, skwery, ogrody, podwórza. Do wyjścia na tyły nieprzyjaciela wykorzystuje się urządzenia podziemne. Wzdłuż ulic nacierają się w koniecznych wypadkach pod osłoną ubezpieczeń i przy wsparciu ogniem czołgów działających w ugrupowaniu bojowym piechoty.

Działa przeciwpancerne, karabiny maszynowe, a także transportery opancerzone piechoty przesuwają się skokami od ukrycia do ukrycia.

Opanowane ważne obiekty w rejonie skrzyżowania ulic wzmacnia się, a przy wyjściu z budowli i urządzeń podziemnych organizuje zasadzki.

Inaczej będzie prowadzone natarcie w strefie podmiejskiej rejonów zurbanizowanych, które często powstawały w wyniku żywiłowego rozwoju i nie planowanego rozmieszczenia ośrodków przemysłowych. Występują one przede wszystkim na północnym i centralnym kierunku strategicznym. Na ich obszarach znajdują się duże hale fabryczne, ciężkie i mocne konstrukcje stalowe i żelbetowe, rozwinięte jest budownictwo podziemne /składy, garaże podziemne, tunele itp./, występuje znaczna ilość składów, magazynów, stacji kolejowych z gęstą siecią torów, mostów i nasypów.

Szczególnie skomplikowane będą warunki w tradycyjnych ośrodkach kopalniano-przemysłowych, które stanowią zupełnie specyficzne regiony zurbanizowane o skomplikowanej sieci dróg i torów kolejowych, dużej liczbie wielkich pieców, potężnych stalowni, elektrowni, kopalni węgla i rudy żelaznej wraz z wielkimi hałdami i wyrobiskami.

Natarcie w tych warunkach będzie niezwykle uciążliwe, a opanowanie zasadniczych obiektów rejonu będzie wymagało wiele sił i środków.

Natomiast działania bojowe w nadbrzeżnych ośrodkach miejskich cechować będzie walka prowadzona na obszernych terenach portowych /port w HAMBURGU zajmuje obszar 70 000 ha/ o betonowych nadbrzeżnych, licznych basenach, dokach, stoczniach, wielkich magazynach portowych /elewatory, składy, zbiorniki paliw płynnych itp./. Dlatego też każdorazowo sposób zdobywania danego obiektu

i prowadzenia w nim działań należy rozpatrywać z uwzględnieniem konkretnych warunków lokalnych.

Głębokość zadań pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych podczas natarcia w rejonach zurbanizowanych będzie różna, w zależności od sił i czasu, jakim nieprzyjaciel dysponował na organizację obrony, charakteru zabudowy oraz możliwości wojsk własnych. Jako zasadę można przyjąć, że będzie ona płytsza niż w natarciu na obronę typu polowego.

Szczególny wpływ na głębokość zadań będzie posiadała struktura zabudowy, gdyż stanowi ona podstawę struktury obronnej przeciwnika. W rejonach zurbanizowanych o charakterze miejskim głębokość kolejnych zadań będzie określana według kwartałów i dzielnic. Natomiast w rejonach przemysłowych i rejonach o luźnej zabudowie głębokość zadań będą wyznaczać ważniejsze strefy ciągłej zabudowy lub większe zakłady przemysłowe wykorzystane jako rejon obrony.

Z tego wynika, że dla oddziałów a nawet związków taktycznych przeważać będą zadania jednostopniowe z określeniem kierunków dalszego natarcia.

Średnie tempo natarcia będzie bardzo zróżnicowane i może się wahać w granicach 10-20 km na dobę.

Ugrupowanie bojowe będzie tworzone odpowiednio do zadań wojsk, właściwości rejonu zurbanizowanego i przewidywanej formy manewru. Powinno ono zapewnić stałe narastanie sił w toku natarcia

i być dostosowane do charakteru zdobywanego obiektu i struktury obrony przeciwnika. Podstawową zasadą jest przy tym pełne usamodzielnienie zarówno poszczególnych elementów ugrupowania, jak i całych oddziałów i pododdziałów wojsk walczących, do kompanii włącznie. Oddziały i pododdziały powinny przede wszystkim otrzymać jako wzmocnienie artylerię oraz siły i środki wojsk inżynieryjnych i chemicznych.

Głębokość ugrupowania jest na ogół większa niż w innych warunkach szczególnie na szczeblu oddziału. Za korzystny wariant można uważać trzyczętowe ugrupowanie pułku przy 1-2-rzutowym ugrupowaniu dywizji. Wynika to stąd, że jednoczesne wprowadzenie do walki w całości drugiego rzutu dywizji może być utrudnione.

Oddzielnego omówienia wymaga problem stosowania broni jądrowej. Jeżeli rejon zurbanizowany będzie zdobywany, broń jądrową używa się tylko w koniecznych sytuacjach. Decyzja o jej użyciu zapadać powinna na szczeblach operacyjnych lub nawet strategicznych. Zadaniem środków masowego rażenia w tego rodzaju działaniach będzie obezwładnienie zasadniczych elementów ugrupowania nieprzyjaciela w celu stworzenia warunków do szybkiego opanowania rejonu.

Podczas natarcia z marszu uderzenia jądrowe wykonuje się na skraj ciągłej zabudowy w celu obezwładnienia obrony nieprzyjaciela na odcinku umożliwiającym szybkie przełamanie czołowej rubieży

obrony i wdarcie się wojsk w głąb bronionego rejonu zurbanizowanego. Uderzenia jądrowe wewnątrz rejonu wykonuje się głównie dla zniszczenia środków przenoszenia broni masowego rażenia, składów amunicji jądrowej oraz zgrupowań nieprzyjaciela.

Uderzenia jądrowe na te cele wykonuje się w takim czasie, aby po dotarciu nacierających wojsk w rejon wybuchów stopień skażenia terenu nie przekraczał dopuszczalnych norm. Należy jednak liczyć się z powstałymi pożarami i zawałami, które niekiedy mogą nawet uniemożliwić działanie nacierających wojsk.

Działania wojsk armii w walce o opanowanie rejonu zurbanizowanego mogą przyjąć różne formy. Do najbardziej typowych można zaliczyć:

- stosowanie manewru na oskrzydlenie i obejście w połączeniu z szerokim stosowaniem desantów taktycznych i oddziałów wydzielonych i opanowanie rejonu przez zaskoczenie;
- zmuszenie nieprzyjaciela do opuszczenia rejonu zabudowanego pod groźbą zniszczenia bronią jądrową;
- natarcie z marszu przy szerokim wykorzystaniu oddziałów wydzielonych i desantów powietrznych;
- natarcie z planowym przygotowaniem po przełamaniu obrony nieprzyjaciela na podejściach;
- oczyszczenie rejonu zurbanizowanego z ocalałych sił nieprzyjaciela po uderzeniach broni jądrowej.

W każdym jednak warunkach należy dążyć do izolowania rejonu zurbanizowanego z ogólnego systemu obrony nieprzyjaciela i opanowania go z marszu.

Jeśli wojska nie będą w stanie włamać się z marszu w głąb obrony nieprzyjaciela, należy natarcie ponowić po odpowiednim przygotowaniu.

Szybkość i dynamika walki zaczepnej w terenie zurbanizowanym wymaga szczegółowego przygotowania. Tylko odpowiednie połączenie tempa i siły uderzenia ze starannością jego przygotowania może doprowadzić do sukcesu. Uważa się, że jest to szczególnie ważny czynnik właśnie przy prowadzeniu walki w tak skomplikowanych warunkach. Po opanowaniu części lub całości rejonu nie wolno dopuszczać do koncentrowania się wojsk, trzeba natychmiast je wyprowadzać poza rejon lub rozmieszczać w schronach i innych ukryciach.

III. DZIAŁANIA OBRONNE W REJONACH ZURBANIZOWANYCH

Analiza charakteru rejonów zurbanizowanych i możliwość ich wykorzystania w ogólnym systemie obrony pozwala wysunąć twierdzenie, że: każdy rejon zurbanizowany sprzyja organizacji trwałej obrony mniejszymi siłami i w krótszym czasie niż w warunkach polowych.

Wojska broniące się, mogą szybko wykorzystać trwałe budowle, hałdy i wyrobiska, nasypy torów kolejowych, urządzenia przemysłowe i portowe przekształcając je w obiekty obronne typu fortecznego. Trwałe obiekty przemysłowe, które będą stanowić podstawę struktury obrony oraz luki między nimi mogą być osłaniane zaporami inżynieryjnymi co sprzyja ekonomii sił, czyni ją trwalszą w porównaniu z systemem obrony polowej.

W rejonach zurbanizowanych istnieją większe możliwości wprowadzenia przeciwnika w błąd przez ukrycie systemu ognia, inżynieryjnej rozbudowy struktury obrony i systemu zapór.

Istnienie w rejonach zurbanizowanych gęstej sieci urządzeń podziemnych, tuneli stacji kolejowych, magazynów, stacji metra pozwala obrońcy ukryć liczne elementy ugrupowania bojowego, jak: drugie rzuty, odwody, stanowiska dowodzenia, elementy tyłowego zabezpieczenia i uczynić je odpornymi na działanie lotnictwa i artylerii oraz znacznie zmniejszyć skutki oddziaływania broni jądrowej.

Obrońca wykorzystując trwałe budowle na kierunkach dla niego ważnych, może tworzyć wielowarstwowy system ognia, szczególnie przeciwpancernego zwiększając "zasięg" ostrzału i pokrywać znacznie większe luki pomiędzy poszczególnymi obiektami.

Rejony przemysłowo-kopalniane charakteryzuje stosunkowo gęsta sieć dróg kołowych i kolejowych co umożliwi obrońcy stosowanie manewru odwodami lub oddziałami z nieatakowanych odcinków. Główny wysiłek obrony celowo jest skupiać dla zamknięcia głównych magistrali lub na kierunkach pozwalających przeciwnikowi rozcięcie rejonu zurbanizowanego na części, dezorganizację systemu dowodzenia, manewru i zaopatrzenia.]

Za główne zadanie obrońcy uważamy niedopuszczenie do wdarcia się sił nieprzyjaciela z marszu i opanowanie czołowych obiektów przygotowanych do obrony stwarzających nacierającemu warunki do rozwinięcia powódzenia w głąb i rozbicie bronionych w izolacji poszczególnych punktów oporu.]

Organizacja obrony w rejonach zurbanizowanych jak wykazują doświadczenia szkoleniowe będzie zależała od jego charakteru. Rejony zurbanizowane, których centra stanowią duże miasta lub porty będą bronione według zasad wypracowywanych na podstawie doświadczeń drugiej wojny światowej. Natomiast odmienny charakter będzie posiadała obrona w rejonach zurbanizowanych o charakterze kopalniano-przemysłowym typu: ŚLĄSKA, ZAGŁĘBIA RUHRY czy SAARY, których ogólna powierzchnia jest bardzo duża.

Dla obrony miast organizowano pasy obrony zewnętrznej na przedpolach i wewnętrzne bezpośrednio w mieście. Celem walki na przedpolu było załamanie natarcia i niedopuszczenie się przeciwnika do wdarcia się do miasta. Obecnie walka na przedpolach rejonów zurbanizowanych o charakterze przemysłowo-kopalnianym może mieć na celu zmuszenie przeciwnika do uwikłania się w długotrwałe walki bezpośrednio w rejonie zurbanizowanym. Zadania te mogą rozstrzygać wojska działające przeciwko zgrupowaniom przeciwnika dążącym do oskrzydlenia lub obejścia a przede wszystkim bronią jądrową. Bezpośrednia walka na przedpolach rejonów zurbanizowanych prowadzona przez ubezpieczenia czy oddziały wydzielone będzie miała na celu zyskanie na czasie dla umocnienia i przygotowania obiektów przemysłowych, które będą stanowić kościec rejonów obrony, szczególnie czołowych, zdolnych do samodzielnej, długotrwałej walki w okrążeniu. /

W wypadku kiedy bataliony obsadzać będą trwałe budowle takie, jak: kopalnie, stalownie, koksownie i inne obiekty przemysłowe, ztracą swój charakter, pozycje i pasy obrony.

Obiekty łatwopalne znajdujące się w lukach, zbiorniki paliw i chemiczne celowo jest przygotować do wysadzenia dla stworzenia stref pożarów. Luki między punktami oporu mogą być większe niż w warunkach polowych, gdyż mogą one być przestrzelane ogniem PPK lub dział mniejszych kalibrów rozmieszczonych na górnych kondygnacjach budowli

IV

4-1

IV

4-1

przemysłowych. Stąd szerokość pasów obrony dywizji /rejonów pułków/ może się wahać w granicach norm obrony polowej.

Kolejne rubieże obronne będą często opierać się o strefę zabudowy ciągłej mniejszych miast, osiedli robotniczych i dzielnic willowych, które w rejonach przemysłowych stanowią naturalne rubieże powtarzające się co kilkanaście kilometrów.

Podstawą systemu ognia będzie ogień czołgów i PPK, który powinien być uzupełniany ogniem broni piechoty i artylerii. Czołgi, działa przeciwpancerne celowo jest rozmieszczać w halach fabrycznych i innych zabudowaniach przygotowując dla każdego środka ogniowego 2-3 stanowiska zapasowe. PPK i działa mniejszych kalibrów na górnych kondygnacjach budowli dla zwiększenia ich zasięgu i stworzenia wielowarstwowej zapory ogniowej.

Jako zasadę przyjmujemy przydzielanie batalionu czołgów z pułku, batalionom i kompaniom piechoty pozostawiając w odwodzie nieznaczne siły. Część czołgów może być wykorzystana dla organizacji zasadzek w lukach między batalionowymi punktami oporu.

Wykorzystanie artylerii może być bardziej scentralizowane w pułkowych a nawet dywizyjnych grupach. Dla wszystkich grup celowe jest wyznaczanie kilku zapasowych stanowisk ogniowych: np. dla wsparcia walki na podejściach, dla wsparcia walki czołowych punktów oporu na poszczególnych kierunkach i w głębi obrony. Skład pierwszego rzutu

będzie zawsze silniejszy niż w warunkach obrony typu polowego. Wynika to z istoty obrony, której podstawą będzie walka w punktach oporu. Widzimy też możliwość tworzenia w pułku i dywizji zamiast silnego drugiego rzutu dwóch-trzech zdolnych do samodzielnej walki odwodów ogólnowojskowych przeznaczonych głównie do obsadzenia kolejnych obiektów lub wykonania kontrataków z kilku kierunków w celu deblokacji odciętych punktów oporu. W zależności od potrzeb mogą być tworzone 1-2 odwody przeciwpancerne, odwód przeciwpożarowy, grupy specjalne do działań na tyłach itp.

Potężnym środkiem w dyspozycji obrońcy będzie broń jądrowa. W obronie rejonu zurbanizowanego największe szanse jej użycia występują jednak w początkowym okresie walki, szczególnie na podejściach w celu rozbicia zgrupowań przeciwnika dążącego do oskrzydlenia lub dla stworzenia stref zaporowych i zmuszenia go do uderzenia czołowego i uwikłania w długotrwałe walki. W walce o czołowe punkty oporu i w głębi obrony mogą być użyte tylko ładunki małego kalibru na skanalizowane znaczne siły nieprzyjaciela przez uporczywie bronione rejonu obrony lub system zapór.

IV. NIEKTÓRE WŁAŚCIWOŚCI PRACY DOWÓDZTW I SZTABÓW PODCZAS ORGANIZACJI DZIAŁAŃ

Styl pracy dowództw i sztabów w zakresie planowania działań będzie miał szereg cech zależnych przede wszystkim od: położenia i wielkości rejonu zurbanizowanego, charakteru jego zabudowy oraz czasu i rodzaju walki.

Odmienne warunki występujące w różnych typach rejonów zurbanizowanych będą rzutować na treść pracy szczególnie w zakresie: zbierania danych, przy wypracowaniu decyzji, organizacji współdziałania i dowodzenia.

Informacje o głównych obszarach zurbanizowanych, jako niezbędne dane wyjściowe do organizacji działań celowo jest zbierać i opracowywać w okresie pokoju. Podstawą tych danych są opisy wojskowo-geograficzne, plany urbanistyczne, dane z oficjalnych publikacji i wydawnictw fachowych oraz dane agenturalne.

Najlepszą metodą ich analizy i utrwalania wśród kadry, jak wynika z doświadczeń szkoleniowych są ćwiczenia prowadzone na mapach w interesujących nas rejonach oraz podróże polowo-geograficzne pozwalające w terenie konfrontować nabyte wiadomości z materiałów źródłowych.

Z chwilą wybuchu wojny konieczne jest uzupełnienie tych informacji wszystkimi dysponowanymi rodzajami i sposobami z rozpoznania.

Podczas wypracowywania decyzji i planowania działań szczególna uwaga będzie zwrócona na taktyczno-operacyjną ocenę położenia rejonu w systemie obrony, jego rolę i charakter oraz na infrastrukturę, która będzie wywierać zasadniczy wpływ na możliwości i sposoby prowadzenia przewidywanych działań. Wypracowaną decyzję z mapy nawet na szczeblu operacyjnym celowo jest skonfrontować podczas rekonesansu w terenie. Ponieważ jednak ograniczony wgląd w teren utrudnia pracę dowódcom, w związku z tym można prowadzić rekonesans z kilku punktów i przez kilka zespołów jednocześnie dla opracowania poszczególnych elementów decyzji.

Jak wynika z doświadczeń najlepsze wyniki pracy podczas rekonesansu uzyskuje się, wykorzystując w tym celu powietrzne środki transportu, a szczególnie przystosowane w tym celu śmigłowce jako powietrzne punkty obserwacyjne.

Podczas rekonesansu we wszystkich typach rejonów zurbanizowanych celowo jest ustalić:

- obiekty stanowiące o trwałości rejonu i najdogodniejsze kierunki podejść;
- obiekty pozwalające stworzyć wielowarstwowy system ognia i strefy pół martwych;
- obiekty /rejonu/ najdogodniejsze dla rozmieszczenia drugich rzutów, odwodów i innych elementów ugrupowania bojowego;
- kierunki i sposoby użycia drugich rzutów oraz kierunki kontrataków;

- rejonny możliwych zasadzek lub worków ogniowych;
- obiekty, które należy wysadzić lub przygotować do wysadzenia.

Sprecyzowana decyzja podczas tak prowadzonego rekonesansu może stanowić podstawę do szczegółowego jej opracowania na planach rejonu zurbanizowanego, a z kolei do stawiania zadań, organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych.)

Opracowanie decyzji przez sztab nie może ograniczyć się tylko do dokumentów ujętych w regulaminach i instrukcjach. Bardzo korzystne jest opracowanie szczegółowych planów działań oraz stołów plastycznych rejonu działań z wiernym odbiciem infrastruktury. Jak pokazały doświadczenia stawianie zadań i organizacja współdziałania szczególnie na okres walki w głębi przy pomocy stołu plastycznego pozwoliły szybciej i dokładniej zrozumieć podległym dowódcom ideę walki przełożonego. Stawianie zadań i organizacja współdziałania z wykorzystaniem stołów plastycznych i makiet konieczne jest praktykować szczególnie na niższych szczeblach dowodzenia. Dla szczebla operacyjnego może być wykorzystywana telewizja z nadajnikami umieszczonymi na śmigłowcach.

Biorąc pod uwagę, że walka w rejonach zurbanizowanych będzie się ogniskować wokół poszczególnych obiektów i przebiegać nierównomiernie, istotnym problemem współdziałania jest zabezpie-

czenie manewru drugim rzutem i odwodami. Można przyjąć jako zasadę, że każdy planowany manewr /ruch/ musi być poprzedzony oceną warunków terenu i uzgodniony z rodzajami wojsk, które go zabezpieczają.

Działania na kierunkach przy otwartych skrzydłach i lukach wymagają też szczegółowego uzgodnienia działań pomiędzy lotnictwem, artylerią oraz z sąsiadami. Organizacja współdziałania nie może być aktem jednorazowym lecz musi być uzupełniana w toku trwania walki.

Dużego zaangażowania dowódców i sztabów wymaga organizacja bojowego zabezpieczenia działań. Do głównych zadań rozpoznania zaliczamy: wykrycie rozmieszczenia środków przenoszenia broni jądrowej, składów i punktów elaboracji. Stopień przygotowania obiektów miejskich do obrony, miejsce rozmieszczenia odwodów i ich składu, system obrony i zapór, luk i skrzydeł a także przygotowania do wykorzystania urządzeń podziemnych. Biorąc pod uwagę, że wykorzystanie technicznych środków rozpoznania jest znacznie ograniczone zachodzi potrzeba dokładnego przygotowania i rozmieszczenia punktów obserwacyjnych, patroli rozpoznawczych i podsłuchów.

Organizując obronę przed środkami masowego rażenia koniecznie należy ustalić, jakie urządzenia podziemne i przez które elementy ugrupowania mogą być wykorzystane. Likwidacja skutków użycia przez przeciwnika broni jądrowej przede wszystkim

✓
polega na oczyszczeniu z zawałów dróg manewru, dla szybkiego wyprowadzenia pododdziałów z rejonów porażenia. Zakres prac awaryjno-ratunkowych w mieście znacznie wzrasta, dlatego skład grup likwidacji skutków będzie zawsze większy, a ich wyposażenie w buldożery, spychacze, ciągniki a nawet czołgi i inny sprzęt drogowy konieczne. Oprócz grup awaryjno-ratunkowych zachodzi potrzeba już od pułku organizować specjalne pododdziały do gaszenia pożarów, które wykorzystując sprzęt etatowy i zdobywczy specjalistyczny muszą być gotowe do akcji.

Wyjątkowo złożony charakter walki w rejonach zurbanizowanych wymaga sprężystego niezawodnego systemu dowodzenia, a szczególnie łączności. Dla zapewnienia ciągłości dowodzenia celowo jest szeroko rozwinąć sieć punktów - posterunków obserwacyjnych oraz z góry przygotować zapasowe i pomocnicze /w tym powietrzne/ stanowiska dowodzenia. Dużą rolę będzie odgrywać styczność osobista dowódców z podwładnymi, wykorzystanie oficerów kierunkowych, ruchomych i przewodowych środków łączności.

Jaką zasadę przyjmujemy znaczne zbliżenie stanowisk dowodzenia do linii walczących wojsk rozmieszczając je w urządzeniach podziemnych z okreśną obroną.

W całokształcie pracy dowódców i sztabów w okresie organizacji działań w obszarach /rejonach/ zurbanizowanych powinna dominować tendencja

do szczegółowej dokładności i rozpracowywania problemów nawet o dwa szczeble niżej. W dywizji do batalionu, w pułku do kompanii.

Zagadnienie, któremu sztaby powinny poświęcić dużo uwagi, a które nabiera szczególnej ostrości w działaniach bojowych w rejonach zurbanizowanych - to problematyka pracy z ludnością cywilną. Jej główną treść stanowi:

- praca polityczna;
- organizacja porządku, bezpieczeństwa, ochrony mienia państwowego i prywatnego, zabezpieczenie ruchu wojsk i ludności oraz pomoc medyczna i materiałowa ludności cywilnej.

Głównym zadaniem pracy politycznej najczęściej będzie:

- udzielenie aktualnego poparcia w działalności społeczno-politycznej tej części społeczeństwa, którego sympatie są lub mogą być po naszej stronie;
- neutralizowanie tych, którzy szkodzą lub zamierzają szkodzić naszym wojskom.

W związku z tym w toku planowania i prowadzenia operacji w rejonie zurbanizowanym należy:

- a/ Systematycznie poznawać nastroje ludności cywilnej w sferze polityczno-moralnej, psychicznej, ekonomicznej w przewidywanym rejonie działań.
- b/ Prowadzić odpowiednio zróżnicowaną pracę propagandowo-agitacyjną mającą na celu między innymi: wyjaśnianie sytuacji polityczno-militarnej

i związanego z tym osłabienia oporu ludności cywilnej, przeciwdziałania ruchom ludności, które mogą utrudnić działanie naszych wojsk, przerwanie lub zapewnienie ciągłości produkcji zakładów przemysłowych, zwalczanie niekorzystnej propagandy.

- c/ Zapewnić zgodnie z polityką koalicji i potrzebami działań bojowych właściwe zachowanie się naszych wojsk wobec ludności cywilnej, jej mienia, jak również poszanowanie zabytków kultury narodowej.

Decyzje o kierunku i głównych formach pracy politycznej są podejmowane na szczeblu Układu Warszawskiego lub frontu. Dowództwa ZT podejmują decyzję o charakterze organizacyjnym.

Szefowie zarządów politycznych, wydz.polit. ZT po analizie i ocenie sytuacji politycznej w rejonie aglomeracji powinni przedstawić dowódcy wnioski i propozycje dotyczące głównie takich problemów, jak:

- aktualny i przewidywany stosunek ludności cywilnej do naszych wojsk;
- najbardziej sprzyjające nam środowiska i organizacje oraz najbardziej nam niechętne i wrogie, które mogą brać udział w akcjach sabotażowo-dywersyjnych;
- obiekty o szczególnie doniosłym znaczeniu politycznym, kulturowym, międzynarodowym, ich sposób zdobycia i ochrony;

- możliwości wykorzystania obiektów przemysłowych, gospodarczych, poligraficznych, propagandowych itp. na potrzeby własne;
- wykorzystanie sił i środków własnych do wykonania akcji propagandowych skierowanych do wojsk przeciwnika i ludności cywilnej.

W czasie walki o opanowanie rejonu zurbanizowanego zamierzone cele pracy politycznej osiąga się głównie poprzez działania bojowe, wspierane działalnością propagandową. Działalność propagandową prowadzą wyspecjalizowane ogniwa i środki aparatu politycznego. W armii do prowadzenia tej pracy wykorzystuje się grupę zabezpieczenia propagandy specjalnej oraz siły i środki przeznaczone do tej działalności znajdujące się w dywizjach i pułkach.

Po opanowaniu rejonu zurbanizowanego formy i metody pracy politycznej mogą ulec wzbogaceniu i obok form i metod stosowanych przez pododdziały propagandy specjalnej, prowadzić można między innymi: wiece, zebrania, defilady, marsze propagandowe, imprezy kulturalno-oświatowe, jak: filmy, występy zespołów estradowych, udzielanie pomocy materialnej i medycznej.

Po opanowaniu rejonu zurbanizowanego pracę polityczną organizują wydziały polityczne Komend Wojskowych.

Komendy Wojskowe są jednocześnie organizatorami regulacji ruchu, ochrony ważnych obiektów i składów oraz odpowiedzialnymi jednostkami za porządek i dyscyplinę wśród ludności cywilnej.

Z A K O Ń C Z E N I E

Walka w rejonie zurbanizowanym charakteryzuje się wysoką dynamiką rozwoju działań. Wymaga wielkiego napięcia woli i dużego wysiłku fizycznego, dobrego wykształcenia pojedynczych żołnierzy, a szczególnie wysokich umiejętności taktycznych dowódców w organizowaniu i kierowaniu walką.

W niniejszym skrypcie przedstawione zostały węzłowe operacyjno-taktyczne problemy działań w rejonach zurbanizowanych, które w ćwiczeniach i pracach badawczych znajdują największe odbicie. Pragnęliśmy zwrócić uwagę na specyfikę działań szczególnie w rejonach o charakterze przemysłowo-kopalnianym, które wzbudzają kontrowersje i z pewnością wymagają dalszych dociekań teoretycznych oraz sprawdzeń w ćwiczeniach z udziałem wszystkich rodzajów wojsk.

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbierów Specjalnych

Nr ewid.

40739

Wydrukowano w 90 egz

Egz. nr 1-70 B.Gł.OZS

Egz. nr 71-90 Bibl.CDO

Wyk. płk Mackiewicz

Druk S.Cz.

Nr pf 164/pf 747/WW

Kor. N.E.

